

Ook achtte Zij het schenken van een uitzet niet ondoelmatig, maar was toch van meening dat hierin met omzichtigheid moest worden te werk gegaan, en dit slechts verleend moest worden aan hen, die zich gunstig onderscheidde. Zij zou zelfs wenschen dat aan zulke jongelieden, ter aanbereling, getuigschriften werden afgegeven door de Commissie, en, voor zoover het de rooijelijke handwerken betraf, door de Dames Directrices.

Volgens het Rapport over Januari, Februari, en Maart 1826, ontringen 17 kraamvrouwen de luiersmand, en waren, voor den winter, 66 dekens uitgedeeld, gemaakt van de wol door de behoeftige vrouwen der Commissie gesponnen; 20 oude mannen en vrouwen, en 23 arme kinderen, waren gekleed, en daarenboven ontringen 120 schoolkinderen hemden, kousen, en klompen. Aan enkele jongelieden, die gingen dienen, werd het uitzet geschonken. En volgens dat over April, Mei, en Juni van hetzelfde jaar, werd aan 19 kraamvrouwen het kraamgoed gegeven, en het uitzet aan 8 jongelieden; gekleed werden 33 schoolgaande kinderen, en 107 van hemden, kousen, en klompen voorzien. Aan 20 oude en zwakke personen werd kleeding geschonken, en 73 dekens, van eigen gesponnen wol, werden uitgedeeld.

Over October, November, en December van hetzelfde jaar werd gerapporteerd, dat de kraamvrouwen als naar gewoonte bedeed waren, en aan de schoolkinderen hemden, kousen, en klompen geschonken, de biddeersten op de Bui- en Naaischolen vervaardigd. Evenzoo werden bejaarde en zwakke personen begiftigd met dekens, hemden, brood, gort, en wijn.

In haar Rapport over April, Mei, en Juni 1827 verklaarde de Commissie, dat zij zich, ten gevolge van andere uitgaven, vooral door onderstand aan, en waarkloonen bij, zieken, in den loop van dezen zomer zeer beperkt had in het uitdelen van kleeding, ook omdat sommigen daaraan toch niet het rechte gebruik maakten. Nochtans werden, in de maanden October, November, en December, van hetzelfde jaar, uitgedeeld, 52 dekens, hemden, en linnen; en aan de schoolgaande kinderen, hemden, kousen, en klompen, als naar gewoonte.

Het Rapport over April, Mei, en Juni 1828 vermeldde,

dat een groot aantal bedeelingen waren uitgereikt, naar de verschillende omstandigheden der behoeften; dat er meer kraamvrouwen waren dan het vorige jaar; en dat men, door de overheerscht hebbende ziekten, had moeten deelen in de kosten van het onderhoud der gezinnen, welke gelden anders tot werkverschaffing hadden kunnen worden gebruikt. En volgens het Rapport over October, November, en December, d.a.v., had de onderstand vooral gestrekt, om, bij den mislukten aardappeloogst, de behoeftigen met geld te ontmoet te komen. Toch hadden de schoolkinderen nog hemden, kousen, en klompen gekregen, en de meest behoeftige gezinnen, dekens; maar de Commissie was nu ook buiten staat, om de uitdeeling van brood en goet aan de vouden van dagen voort te zetten.

In het Rapport over Januari, Februari, en Maart 1829 verklaarde zij, zeker door de ervaring reeds geworden, dat, naar haar oordeel, het uitreiken van kraamgoed aan jong gehuurden, aanleiding kon geven tot onbezonnen huwelijken, en dat zij daarom wenschte gemachtigd te worden, om die gift, eerst drie of vier jaren na de voltrekking van het huwelijk, uit te reiken, welke maatregel zeker werd goed gekeurd, want zij werd ingevoerd, doch kreeg later nog eenen anderen vorm. En verder verklaarde zij, dat zij om eene verhoging van de jaarlijksche toelage, met $\text{f} 135.-$, had verzocht, wat dan, met hetgeen zij nu reeds daarvoor bestemde, eene som van $\text{f} 300.-$ zou uitmaken, ten einde tegen het naderen van den winter, gezamenlijk met de Ambesturen, oude, ziekelijke, en gebrekkige personen te ondersteunen, wat een beter overzicht over de administratie zou geven, en voor bedrogen lastige aanvragen bewaaren.

Blijkens het Rapport over Juli, Augustus, en September 1829, was de Commissie voornemens, om de behoeften der gezinnen na te gaan, en de ondersteuning daarnaar te regelen; want men ging den winter met veel bekommernis te ontmoet, omdat de meesten, door den gedurigen regen, noch aardappelen, noch veevoeder hadden kunnen inzamelen, en er aldus voor menschen

en ree gebrek te voorzien was. Evenwel, werd er in het Rapport over October, November, en December, van het „zelfde jaar, bericht, dat men in het afgelopen kwartaal de weduwen van spinwerk had voorzien, en daardoor in staat gesteld was om 3½ deken's uit te deelen; aan de kinderen op de scholen de gewone bedeling van hemden, kousen, en klompen, te schenken; en aan kraamvrouwen, zieken, en bejaarde personen, de gewone hulp te verschaffen.

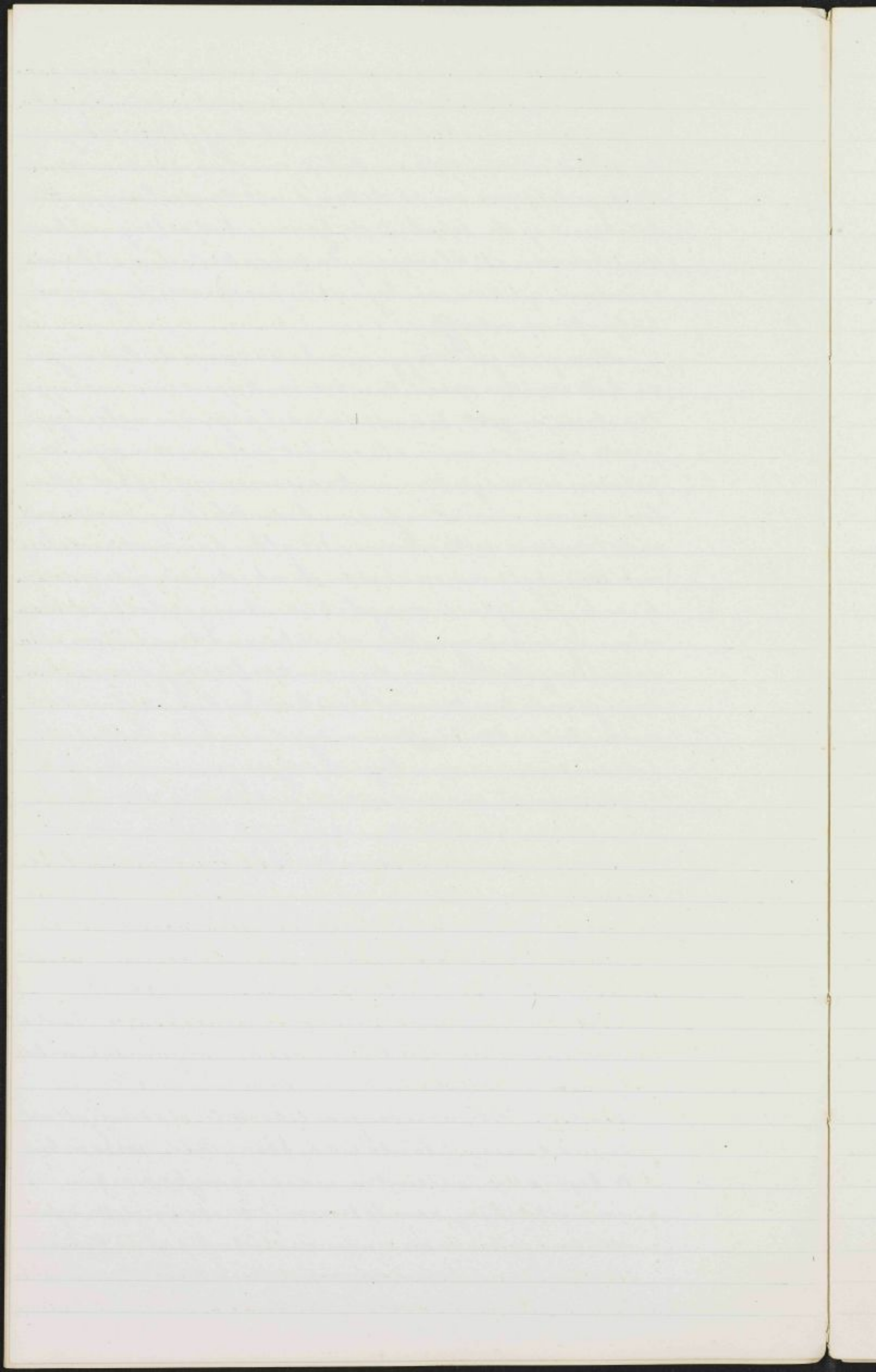
Men ziet, zoo langzamerhand kwam de Commissie in het rechte spoor. Van het verkoopen van aardappelen, brood, en gort, benedenwinkel prijs, was weldra geene sprake meer, evenmin als van het inslaan van rijn en pruimen, voor zieken en kraamvrouwen, of het uitdeelen van raven-matrasen, en borenkleeding, aan mannen, vrouwen, en kinderen. Dit alles had men reeds lang voor 1847 opgegeven, en aan de Armbesturen, of de particuliere liefdadigheid, overgelaten. Men zag dat het aantal min- of onvermogenen, schrikbarend toenam, van elders naar hier gelokt, door de gemakkelijke wijze waarop men aan grond kon komen voor huis en hof, en door de voordeelen welke de Commissie aan bood. Welke richting het nu reeds in den loop des tijds genomen heeft, is het best op te maken uit de artikelen, dit onderwerp betreffende, in het Huishoudelijk Reglement der Commissie, van 15 September 1863, welke ik nu laat volgen:

Art. 7. De Commissie verleent geen onderstand, dan aan behoeftigen die ten minste 3 achtereenlopende jaren in de gemeente Soest woonachtig hebben.

Art. 8. De onderstand door de Commissie verleend, bestaat in:
3° een uitdeeling van brood en gort, afzonderlijk, of te zamen, aan oude lieden en weduwen met kleine kinderen, volgens eene jaarlijks op te maken lijst, welke uitdeeling plaats zal hebben gedurende 25 weken, te beginnen den eersten maandag in Januarij.

4° een uitdeeling van 50 turven 's weeks in gestrengde winters, gedurende eenen naderte bepalen tijd, aan huisgezinnen, waarvan, casu quo, eene lijst wordt opgemaakt.

5° een wekelijksche gift van f 1,50. - a f 2. -, uitsluitend gedu„

rende 10 weken, en soms ook daar en boven een paar hemden, of laken, of een deken, aan baare en op raspen, de hoofden van huisgezinnen, die door ziekte of ongerafte verhandeld worden, hunne werkzaamheden te verrigten.

6^e. eene gift van een laken, twee hemden, vier mitte en een goede luyer, twee bakerhemdjes, een wollen borstrokje, twee slaapmutsjes, en een berijst voorwiel, kelwaren ter waarde van fl. --, aan kraamrouten van een kind in humelyk verreikt, benevens de verloskundige hulp.

7^e. eene winter- uitdeeling van een hemd of deken.

8^e. eene winter- uitdeeling van een hemd, een paar kousen en een paar klompen, aan jongens die de school bezoe- ken, en aan meisjes die op de wekscholen zijn toege- laten, namelijk wanneer zij zich die gift, door trouw opkomen en ordelyk gedrag waardig hebben gemaakt, welke laatste borden dien door de Dames Directrices beloond zullen worden met een jakje, of boezelaar, of doekje.

9^e. een uitzet (a.) aan jongens die in rusten dienot treden, en door hun goed gedrag zulks verdienen, bestaande in een buis en broek, een hemd, 1 pr. kousen en 1 pr. klom- pen, zoolang zij nog niet den leeftijd van 16 jaren heb- ben bereikt; (b.) aan die meisjes der wekscholen, daartoe door de Dames Directrices aangeraden, be- staande in een jak en rok, een hemd, een pr. kousen en een pr. klompen.

Art. 9. De bedelingen in het vorig artikel be- doeld, hebben alleen dan plaats aan de sub N° 5 ver- remelden, na een humelyk van vier jaren, en aan de sub N° 6 genoemden, bij de geboorte van het derde wettige en volgende kinderen.

Art. 10. Overigens kan de Commissie zoodanige onderstand uitreiken, als waartoe door de meerderheid zal worden besloten.

Art. 11. Alle aanvragen tot onderstand moeten, zoo zij niet op eene vergadering behandeld worden, bij den Voorzitter geschieden, die alsdan die aanva- gen schriftelyk zal indienen bij de overige leden, ten einde hun advies in te minnen en de stemmen op te nemen.

Dit Huishoudelyk Reglement werd onderteekend door de Leden, M^o G. K. Falek, President; J. J. Bos; P. Gallen.

kamp Pels; Dr W. Steenhoff.

Om nu nog eenig denkbeeld te geven van den loop der zaken in laterentijd, zullen nog een paar mededeeling uit Jaarverslagen volgen. In het Verslag over 18^{69/70} wordt bericht, dat er 26 verlossingen plaats hadden; bij eene van deze werd niets gegeven, maar schijnt door den dood van moeder en kind; in drie gevallen werd gegeven 1 laken, 2 vrouwenhemden, en fl. - , wellicht omdat de kinderen dood geboren waren; de overigen ontvingen 1 laken, 2 vrouwenhemden, 1 roode en 4 witte luiers, 2 kinderhemdjes, 1 rollenborstrokje, 2 slaapmutsjes, en fl. - ; dus niet meer een berijst voor winkelwaren ter waarde van fl. - . Aan 2 meisjes, die gingen dienen, was het uitzet geschonken, bestaande in 1 jak, 1 rok, 1 hemd, 1 paar kousen, en 1 paar klompen. Algemeene ondersteuning was verleend aan 200 hoofden van gezinnen, waaronder fl. 20. - in geld aan 3 gezinnen wegens ziekte; en verder 37 dekens, 194 hemden, 60 paar kousen, 60 paar klompen, 7600 turen, 5400 tlo. roggebrood, en 450 kop goet. In het algemeen was uitgedeeld, aan levensmiddelen voor eene waarde van fl. 306, 41. - ; aan ligging en kleeding voor fl. 370, 99^s. - ; en aan turf voor fl. 34, 20. - .

En volgens het Verslag over 18^{70/71} hadden er 17 verlossingen plaats, en iedere kraammour ontving 1 laken, 2 vrouwenhemden, 1 roode en 4 witte luiers, 2 kinderhemdjes, 1 borstrokje, 2 mutsjes, en fl. - . Uitzet, bij in dienst treden, werd geschonken aan 1 jongen, bestaande in 1 buis, 1 broek, 1 hemd, 1 paar kousen, en 1 paar klompen. Overigens werden aan 232 gezinnen uitgedeeld, 144 dekens, 227 hemden, 83 paar kousen, 83 paar klompen, 30.000 turen, 5772 tlo. roggebrood, en 460 kop goet. Daarenboven werd aan 9 gezinnen, wegens ziekte, fl. 32, 50. - in geld geschonken. In het geheel was aan levensmiddelen uitgedeeld, voor eene waarde van fl. 362, 32. - ; aan ligging en kleeding voor fl. 505, 23^s. - ; aan turf voor fl. 142, 05. - .

Zoo liepen de zaken toen, en hadden voor het grootste deel al sedert jaren zoo geloopt; slechts enkele bijzonderheden vallen nog te vermelden.

Had men in de eerste jaren wollen dekens uitgedeeld,

van zelf gesponnen wol geweven, later, misschien reeds
 1847, en wellicht uit gebrek aan spinsters, waren dit
 molton - dekens geworden, maar in 1871 keerde men
 tot de wollen dekens terug, doch nu groene wollen
 dekens, uit de fabriek van Gebr² van Dijk en Co, te
 Leyden. In December werden toen 34 stuks van die
 soort uitgedeeld, welke verandering zeer naar den
 zin was van de bedeelde.

Had men in den aanvang de levering van het be-
 noodigde roggebrood aan enkele bakkers opgedragen,
 later liet men er naar inschrijven door bakkers
 die men zelf uitkoos; in 1872 waren er dat acht, wier
 inschrijvingen uiteenliepen van 2½ tot 30 cent per
 kilo. In datzelfde jaar werd, wegens ziekte, onderstand
 in geld toegestaan, aan 1 gedurende 5 weken, f1,50.-,
 aan 1 gedurende 6 weken f2.-, aan 2 gedurende 6 weken
 f1,50.-, en aan 1 gedurende 8 weken f1,50.-

In December 1872 werden 35 groene wollen dekens uit-
 gedeeld, en in December 1880, 82 manshemden, en 116
 vrouwenhemden; het getal der benodigde kinderen,
 hemden zou later nog worden opgegeven.

Blijkens het Huishoudelijk Reglement, dat op 10 De-
 cember 1884 werd vastgesteld, werden in deze uitdee-
 lingen nog eenige kleinere veranderingen gemaakt, zoo
 dat de artikelen, die op dit onderwerp betrekking
 hadden, luiden als volgt:

Art. 12. De onderstand, welken zij verleent, bestaat in:
 3° Bedeeling van 3 kilo roggebrood, of 2 liter gort, aan
 zeker, door de Vergadering vastgesteld, getal van oude
 of gebrekkige lieden, weduwen, en zeer groote huisge-
 zinnen, aanvangende op den 1sten maandag in Ja-
 nuari van elk jaar, en voortdurende tot het einde der
 maand juni.

4° Gift van 1 laken, 2 vrouwenhemden, 1 witte luiers,
 1 rood baaiw luiers, 2 bakerhemdjes, 1 wollen borstrok-
 je, 1 slaapmutsje, en f1.-, bij de beralling van vrou-
 wen, aan wie de verloskundige hulp is toegestaan,
 en die reeds 3 kinderen in leven hebben.

5° Eene bedeeling, in de maand December, aan hoofden
 van gezinnen en eenlopende personen, of van 1 mans-

en 1 vrouwen hemd, of van 1 van beiden, of van 1 mol,
lindeken, volgens daarvan gehouvene lijsten.

6^e Eene bedeeling van 1 hemd, 1 paar kousen, en 1 paar
klompen, aan kinderen van behoeftige ouders, die de
openbare scholen der Gemeente bezoeken, en doorge-
trauwe opkomt zich die belooning hebben waardig gemaakt.

7^e Eene bedeeling van eenige borenkleeding aan de leer-
lingen der Handwerkschool, en inzonderheid aan die,
welke, de openbare school verlaten hebbende, voort-
gaan met de Meisjes-Werkschool te bezoeken, en, naar
het oordeel van Mevrouw de Directrice, zulk eene
onderscheiding verdienen.

8e Een onderstand van f 1,50. - à f 2. - 's weeks, uiterlijk
gedurende 3 maanden, aan werkzame en oppassende
hoofden van huisgezinnen, sedert minstens 4 jaren
gehuwd, die door ziekte of ongeraf verhinderd worden
als vroeger hun brood te winnen, voor zover ze tot
hiertoe geene vaste bedeeling van burgerlijk of
kerkelijk armbestuur genoten.

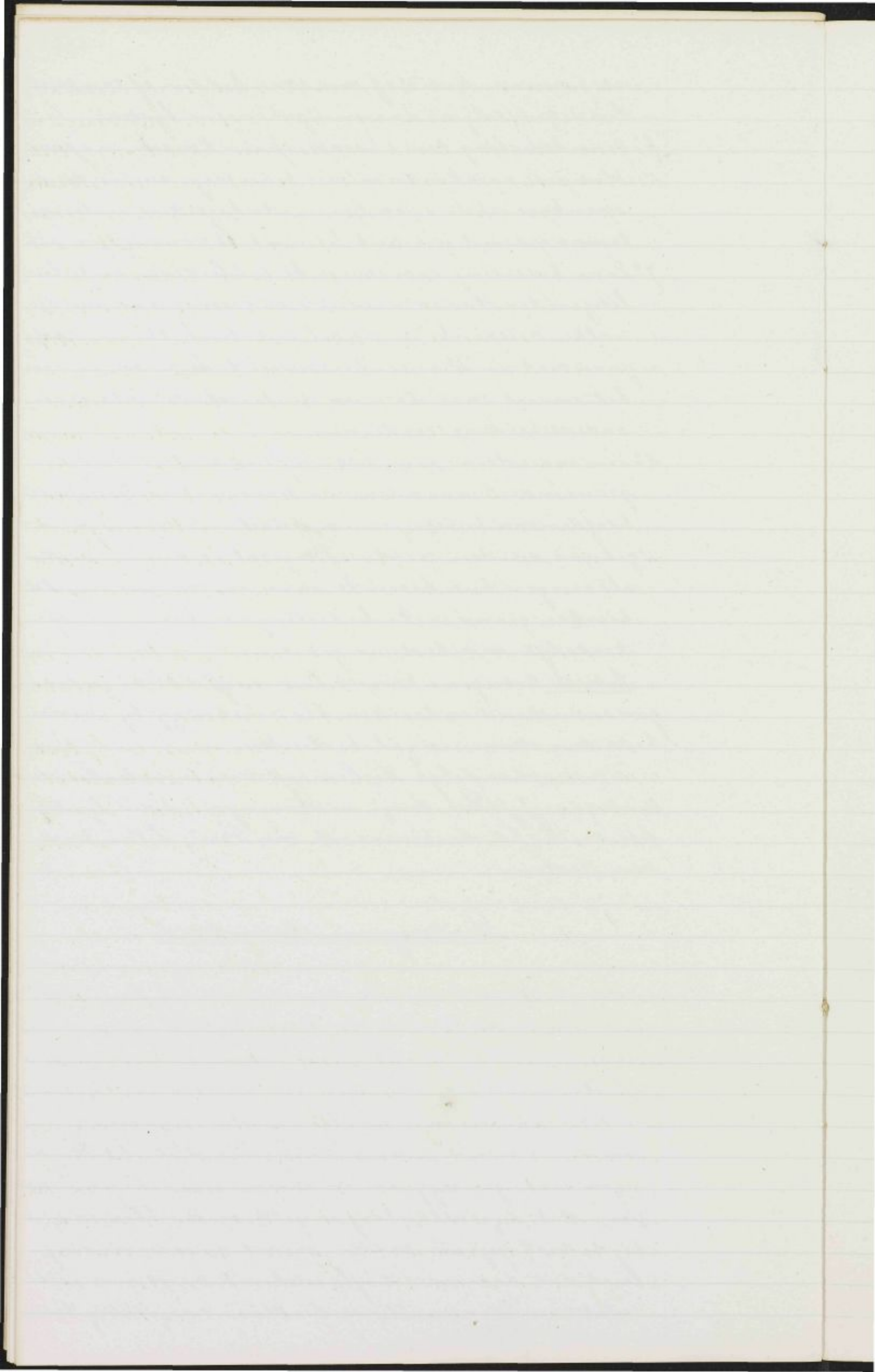
Art. 13. Overigens kan de Commissie allen zoodani-
gen onderstand uitreiken, als waartoe zij bij meerder-
heid van stemmen zal besluiten.

Dit Huishoudelijk Reglement werd ondertekend door
de Leden: J. J. Bos, Voorz. en Penningm.; L. v. D. Grothe,
Secretaris; J. C. Nachenius; H. van Peer; S. Cambier
van Nooten.

Buitengewone Onderstand.

In Artikel 6 der Instructie van 16 Juni 1810,
met welke de Commissie haren arbeid aanring, werd
voorgescreven: „Lij zal kraamvrouwen met geld on-
„der steunen; ook huisgezinnen die door ziekte, brand,
„verlies van vee, in moeilijke omstandigheden zijn ge-
„komen; en personen die door hoogen leeftijd, of talrijk
„gezin, niet genoezaam in hun onderhoud kunnen voor-
„zien. Met deze uitdeeling in geld moet echter voorzich-
„tig te werk gegaan worden, omdat de ondervinding
„leert dat daarvan dikwijls misbruik wordt gemaakt.”

Dat men daarmede in der daad voorzichtig te

werk gaan moest, heeft de Commissie bij erraring geleerd, zelfs in die mate, dat zij zich langzamerhand zoo goed als geheel van dit terrein heeft teruggetrokken. Ken. Na 1829, is het verleenen van zoodanigen Buiten, gemener Onderstand, zulk eene geldzaamheid geworden, dat ik mij, na 1847, slechts drie gevallen van dien aard, een in 1855, en twee in 1872, herinner.

Men begon met groeten ijver. Reeds in de vergadering van 13 Augustus 1810 werd aan Dorrestijn, wiens zoon door uit eenen boom te vallen eenen arm gebroken had, niet alleen de kosten der geneeskundige behandeling, ten bedrage van f 100.-, toegestaan, maar hem daaren boven geschonken, 2 hemden voor den zieke, en 2 lakens voor de ouders: in de vergadering van 27 Augustus, d. a. v., deelde de Chirurgijn de Kruijff echter mede, dat dit geral veel meer kosten zou, want „dat dit geld alleen wel noodig was „voor brandewijn.“

In die laatste vergadering werd ook besloten om aan Wilhelmina van Selzen, in ziekte, te schenken 1 hemd, en aan hare dochter 2 lakens.

In haar Rapport over Juli, Augustus, en September 1810, verklaarde de Commissie, dat het aantal behoeftigen boven verwachting groot was; dat zij f 245.- had bestemd voor wijn, en andere verkwikking, ten behoeve van kraamvrouwen en zieken; dat zij ook de kosten gedragen had der begrafenis van 2 personen, en 1 vrouw had geholpen om kleeren terug te krijgen, welke zij voor schuld verpand had; en dat zij verder, met het oog op den naderenden winter, geene gelden kon afzonderen tot bijstand van medewer en weezen, voor begrafenis-kosten, tot voortzetting van broodwinningen, voor minderjarigen, tot verheffing van ongelukkige gezinnen boven den eigen lijken armenstand, oft tot aanmoediging van nijverheid; zij wilde wachten op de lessen welke de erraring geven zou.

In het Rapport over October, November, en December van datzelfde jaar, deelde zij mede, dat er een aanvraag gemaakt was, met het aan behoeftigen verkoopen van aardappelen en gort voor den halven prijs,

en dat men brood, rijn, gort, en eenig vleesch, aanzien had geschonken. De behoefte was zeer groot, doordien dezen winter niet geerukt werd in de bosphen van Soestdijk, zooals in vroegere jaren; en ook door de mazelen onder de kinderen. Maar in het Rapport over Januari, Februari, en Maart 1819, verklaarde zij, dat men, ter bezuiniging, vooreerst wilde ophouden met den verkoop van brood, gort, en aardappelen, voor verminderten prijs, en eindigen wilde met het uittgaven van wol om te spinnen, alsmede met het draagen der kisten van het onderwijs in breien, en dat men, na ult^e April, ook het onderwijs op de Dorpschool niet langer zou voortzetten.

Blijkens het Rapport over April, Mei, en Juni 1819, waren hoofden van gezinnen, in ziekte, ondersteund met geld en leensmiddelen; en volgens dat over October, November, en December, d. a. r., had men 2 daghuursders van eene spade voorzien; het gezin van eenen arbeider, die bij oerk op het Domein Soestdijk zijne hand gekneusd had, met geld ondersteund; aan een ander huisgezin geld gegeven, om beleend wintergoed te lospen, en verder zieken voorzien, niet alleen van medicijnen, maar ook van verpleging, rijn, gort, hemden, en beddelinnen. Ook was er weder een aanrang gemaakt met het verkoopen van brood, gort, rijst, en aardappelen, tegen verminderten prijs. Verder werd dedigde zij zich ter zake van het terugvorderen van laken en hemden, van kraamvrouwen of zieken. Dit was geschied bij 2 zieken, na de begrafenis, en toen was dat goed, na eerst behoorlijk gezuiverd te zijn, weder in het magazijn terug genomen. Ook onttrok zij hare zorg aan alle personen, die geen gehoor gaven aan de vermaningen tot zedelijk gedrag, van de zijde hunner Leeraars.

In eenen brief van 21 Januari 1820 vroeg de Heer Dr. Lajlar, met welke kledingstukken, en met welke middelen, de armen, in dezen strengen en aanhoudenden winter, het best zouden kunnen geholpen worden? De Commissie antwoordde, op 31 Januari, d. a. r., dat zij, voor mannen kleding van gemeengrijs laken, en voor vrouwen van grijze of blauwe wol, het doelmatigst zou acht,

ten; en voor verderen onderstand zou aanbereken, uit-
 deeling van brood, gort, aardappelen, wollen dekens, over-
 dekken, hemden, kousen, en klompen. Brandstoffen
 waren hier niet duur. Aan algemeene kleeding was
 niet te denken, daar het aantal personen, die zich voor
 onderstand hadden aangemeld, buitengewoon groot was.
 Rekenende op 200 personen, elk à f10.-, dan zou er f2000.-
 noodig zijn. De Commissie had alleen de kinderen ge-
 kleed, die tot hare administratie behoorden; de overige
 zaken had zij uitgedeeld, voorzoor de middelen
 gedroogden. Wanneer de Prinses eene buitengewone gift
 schonk, dan zou men met die uitdeeling drie weken
 langer kunnen voortgaan. - Op 8 Maart, d. a. v., kwam
 er ook zulk eene gift, en wel ten bedrage van f625.-,
 waarmede de Commissie, op 16 Maart, d. a. v., hare en-
 kentelijkheid uitsprak, als zijnde zeer welkomme,
 „reest, „bij den langdurigen en strengen winter, en
 „den daarop gevolgden watersnood; men zou kunnen
 „achterstand aanzuiveren, de noodlijdenden ondersteu-
 „nen, en met het onderwijs aan de kinderen voortgaan“.

Volgens het Rapport over Januari, Februari, en Maart
 1820, had men uitgedeeld, 2 spaden; 2 uitzetten aan
 meisjes die gingen dienen; in geld f63 - 4 - 0; 31e wollen
 dekens; 130 winterdekken; 566 halve schepels aardap-
 pelen; f169 - 15 - 10 aan brood; 1400 lhd gort; 2 ankers
 wijn; f151 - 19 - 0 aan winkelwaren.

In het Rapport over Juli, Augustus, en September
 1820, berichtte zij, weder aardappelen en goederen aange-
 kocht te hebben, om inden aanstaanden winter uit-
 te deelen. Volgens dat over Januari, Februari, en
 Maart 1821, had men aan de jongens en de meisjes,
 die gingen dienen, een uitzet geschenken. En volgens dat
 over April, Mei, en Juni, van hetzelfde jaar, had men
 aan brood, gort, en wijn, f350.- uitgegeven, en daaraan
 geboren uitgedeeld, 3 mannenkleeding, 11 vrouwenkle-
 ding, 322 schepel aardappelen, gekost hebbende f219, 15.-,
 en f72.- in geld.

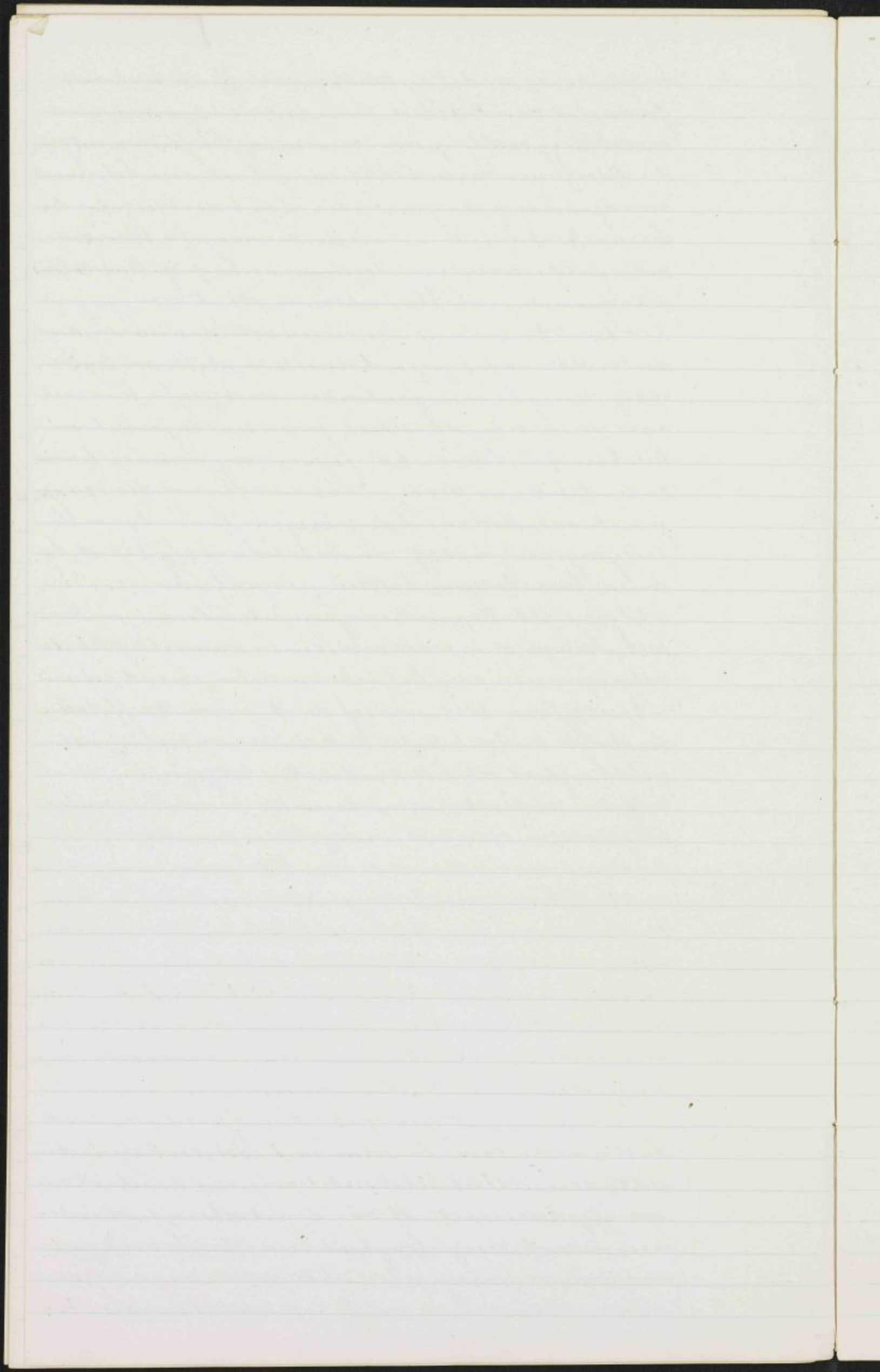
In het Rapport over Juli, Augustus, en September
 1821, maakte de Commissie haar voornemen bekend,
 om geen vleren om middelen uit te deelen dan aan zieken

enzwakken, omdat zij werk verschaften beter achtte. En in dat over October, November, en December, d. a. v., maakte zij melding van eenen man, hoofd van een gezin, die door zware verkoudheid een gebrek aan het spraakvermogen had gekregen, en die, (zij bedroefde zeker voor hare rekening), door Prof. de Fremery, in Utrecht, was onderzocht, maar van dezen geene hoop op herstel had gekregen; de man bleef echter in staat voor zijn gezin het brood te winnen. En verder werd daarin medegedeeld, dat aan 1 gezin, hetwelk in Stille om hulp vroeg, eenig linnen geschonken was; zooals men ook aan eenen man, die sedert jaren een ongemak aan het been had, linnen had gegeven, en gedurende 6 weken onderstand; en evenzoo eenen anderen, die een ongemak aan de hand had gekregen. Een en bijna blinden jongeling had zij van de bedelarij afgebracht, bij eenen landbouwer besteed, en gekleed.

Volgens het Rapport over Januari, Februari, en Maart 1822, had men 2 personen, die in hun werk gekwetst waren, geneeskundig laten behandelen, en ondersteund.

Op 21 Juni 1822 schreef de Heer van Stooff, toen op Soestdijk vertoerend, dat de Prinses verlangde hare weldadigheid ook uit te strekken tot gezinnen, die als tusschen volstrakte armoede en kommervolle onafhankelijkheid in stonden, en dezulken men schikte te helpen, b. v. door het schenken van vee, het huren van grond, het verschaffen van gereedschappen, ten einde hen in staat te stellen om hun lot te verbeteren. De Commissie werd verzocht op zulke gezinnen te letten, en ze te ondersteunen. De schrijver meent dat H. K. H., voor dit doel, wel tot buitengewone offers zou bereid zijn; en werd te dezezake, in de gewone driemaandelijksche Rapporten, eenig verslag gevraagd.

In haare Rapport over April, Mei, en Juni, d. a. v., dankte de Commissie voor den vereenenden last, om haare arbeid ook te doen strekken tot verbetering van den staat van sommigen welvaart. Zij was daartoe bereid, maar meende met voorzichtigheid te moeten te werk gaan, omdat de ervaring geleerd had dat er nu reeds waren, die de weldadigheid van H. K. H. met ondankbaarheid

beantwoordden. Zij deelde verder mede dat aan Johannes van 't Klooster eene koe was geschonken, en dat hem ook de noodige gereedschappen zonder gesproken werd.

Nicolaas Rozendaal, lijdende aan een ongemak aan de beenen, werd met goed gevolg voor rekening der Commissie behandeld, kreeg van haar f 3.- 's weeks, en werd, bij herstelling, voorgedragen voor f 25.- uit de kas der Commissie, of iets anders.

Willem Dijkman, vroeger een groot landbouwer, doch door ziekte en tegenspoed verachtend, nog in het bezit van éene koe, doch bezwaard met een groot gezin, leed veel armoede. De Commissie hielp hem reeds in stilte met linnen, enz., en stelde nu voor om voor hem, op geschik- ten grond, eene woning te bouwen, bouwgereedschap, pen aan te koopen, enz.

Hierop antwoordde de Heer van Hooff, op 11. Au- gustus 1822, dat het voorstel, om de gezinnen van Nico- laas Rozendaal en Willem Dijkman te ondersteunen, werd goedgekeurd, maar dat de Prinses wenschte, dat die uitgaven afzonderlijk zouden worden gebuekt, en aan het eind van het jaar opgegeven, om die voorschotten aan de Commissie terug te betalen, of ten minste zo veel als de Staat der kas vereischen mocht.

In het Rapport, loopende van 1 Juli tot 31 December 1822, wordt als Buitengerrone Hulp genoemd, dat voor Johannes van 't Klooster eene koe gekocht was, en eene woning gebouwd werd; alsmede dat aan een ander behoef- tig gezin hulp verleend was, tot het bouwen eener woning, dat men linnen had uitgedeeld aan personen, die er om geraagd hadden, maar die toch niet bepaald tot de Com- missie behoorden. Verder werd geschreven, dat Johannes van 't Klooster en Arie Hagen verzocht hadden, de verge- kering hunner erkentelijkheid, voor de ontrangene wel- daden, aan H. R. H. over te brengen. En eindelijk, dat Barend van Odijk, landbouwer te Soesterberg, bij de Veldbakkerij, door brand niet alleen zijn huis, maar ook zijn koorn, hooi, stroo, en gereedschappen had ver- loren, en dat aan den Gouverneur der Provincie verzocht was, dien man door een openbare collectie te mogen helpen.

In een schrijven van 10 Januari 1823 bereelt de Heer

van Hooft, dat, om den strengen winter, het gete dat niet verorijkt was, moest besteed worden tot uitdeeling van brandstoffen en levensbehoefte, alsmede van dekens. Ook verzocht hij om de rekening van buitengerrone uitgaven, voor Johannes van't Klooster, Nicolaas Rozendaal, en Willem Dijkman, tegen het einde dezer maand te voldoen. Verder herinnerde hij aan de bevelen van H. K. H., in de misprie van 11 Augustus l., en ook mondeling aan den Heer van Steyn gegeven, bijzonder aangaande Johannes van't Klooster. En eindelijk zeide hij dat, aangezien er eene openlijke inzameling plaats had, voor den man mens huis en inboedel verbrand waren, de Commissie met buitengerrone hulp tot later moest wachten, doch nu reeds helpen kon met levensmiddelen, brandstoffen, en kleeding.

Op 27 Januari, d. a. v., zond de Commissie de verlangde rekeningen in. Zij had voorgeschieden voor:

Johannes van't Klooster, eene koe	f 56 - 5 - 0
" " " " , een kaantje	3 - " - "
" " " " , het bouwen zijner woning	130 - 14 - 0
	f 190 - " - "

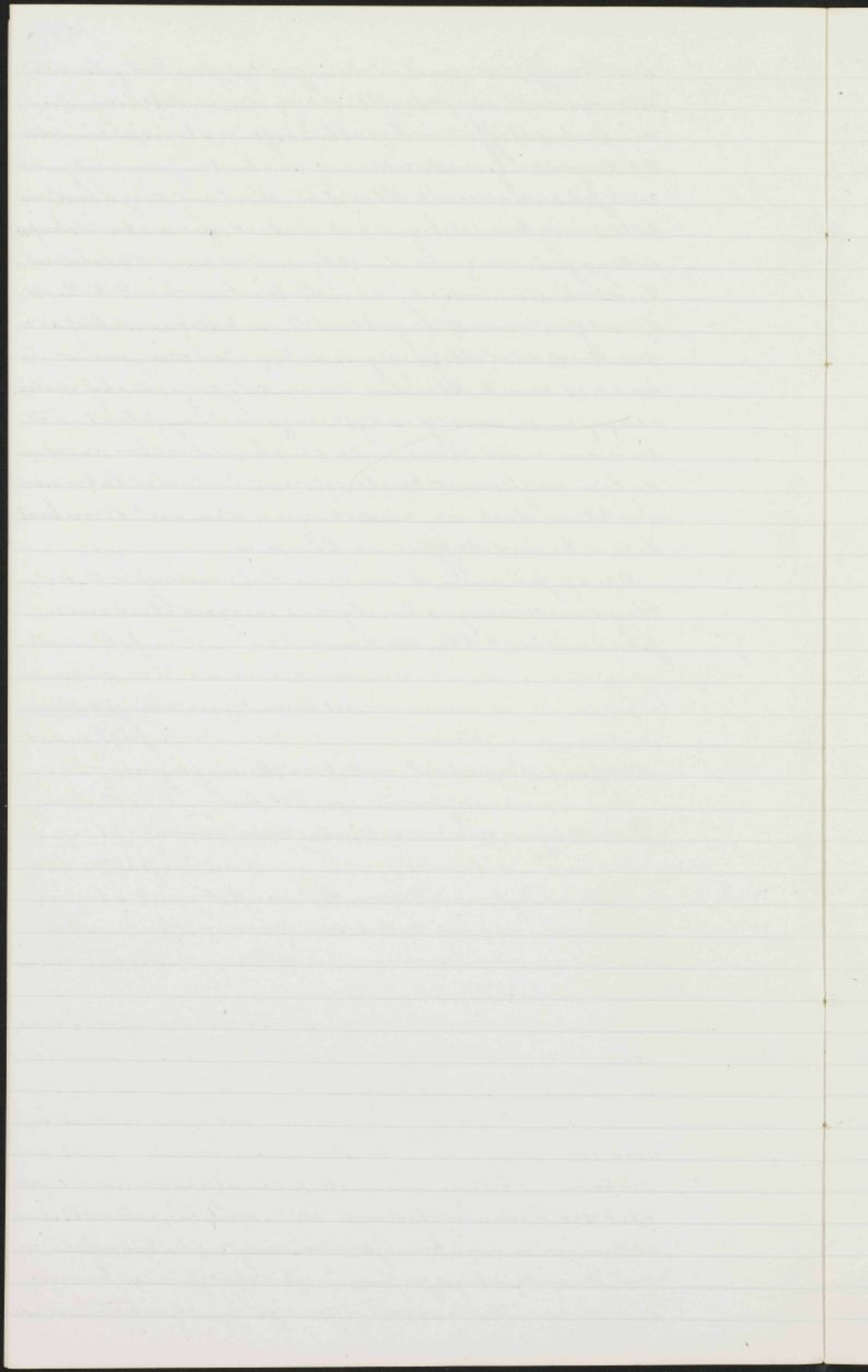
Nicolaas Rozendaal, rek. uitkeuring wegens een ongemak aan het been	52 - " - "
---	------------

Arie Hagen, voor het opbouwen eener woning	35 - " - "
	f 277 - " - "

Willem Dijkman bedankte voor het aanbod om voor hem eene woning te bouwen, maar wilde liever in stilte ondersteund worden met linnen; 2 kellen waren hem geschonken.

De behoefte was dien winter groot, doch daar brandstoffen nog al te verkrijgen waren, was de vraag meest om kleeding en dekking.

In het Rapport over Januari, Februari, en Maart 1823 werd gezegd, dat de behoefte in dezen winter groot was. De Commissie had aan eene fatsoenlijke vrouw, die zich niet tot haar Ambestuur wilde wenden, maar toch ook niet meer in hare behoeften kon voorzien, hulp verleend; en twee krankzinnige jonge menschen had zij onder hare zorg opgenomen. Het aantal zieken was zeer groot, en daardoor

meer aan de kens en kleeding uitgegeven dan men had
voorgenomen. Eindelijk bracht zij de dankbetuigingen,
voor de buitengewone giften, over, van Johannes van
t Klooster, Arie Dijkman, enz.

Bij het Rapport over April, Mei, en Juni, d. a. v. werd
de lijst der beveldadigden overgeligd, maar terensbericht
dat Johannes van t Klooster de koe, die hem voor en-
kele maanden geschonken was, verkocht had, vermoede-
lijk wel uit behoefte, wat echter niet wegnam dat hij
zich vooraf tot de Commissie had moeten wenden, en
met haar overleggen wat er zou kunnen gedaan worden.

Misfchien wel ten gevolge van deze teleurstelling, deed
de Heer van Hooff, in eenen brief aan den Heer van Steyn
van 4 September 1823, terens naauw aanleiding van
zijn schrijven van 11 Augustus 1822, de vraag, of de bui-
tengewone onderstand aan Nicolaas Rozendaal en
Willem Dijkman had voldaan? en, indien L. K. H. de
Prins van Oranje mocht aangemoedigd zijn om nog
maals eenig geld hiertoe af te zonderen, of er dan
nog meer zulke gezinnen waren voort te dragen, en voor
hoereel? De Heer van Steyn beantwoordde reeds den
volgenden dag dit schrijven, met de mededeeling, dat
Willem Dijkman geene andere ondersteuning had ge-
noten, dan eenig linnen, en een stukje goed tot kleeding
voor de kinderen; en dat Nicolaas Rozendaal nu in
zooverre hersteld was, dat hij zijn werk verrichten kon;
deze zaak beschouwde de Commissie geheel als haar
opgedragen bij de Instructie, zonder om eenesotra-
bijdrage daarvoor te zoeken. Zoo ondersteunde zij thans
ook in het geheim de bijzarre weduwe Raadgerus, en de
weduwe Roest, die dezin zomeren haren man verloor, en,
met 7 kinderen, zwanger achterbleef. In zoodanige
ondersteuning hoopte ook de weduwe Tesjelhoff, (haar
man was de Onderwijzer Evert Tesjelhoff, die op 22 Mei
1823 overleed), later te deelen.

Uit eenen brief van den Heer van Steyn aan den Heer
van Hooff, van 6 Juli 1824, blijkt, dat F. Koelen tot den
Prins een verzoek om onderstand had gericht, welk ver-
zoekschrift hij terugzond, na in dorso daarop aangeve-
kend te hebben wat dit huisgezin genoten had, boren de

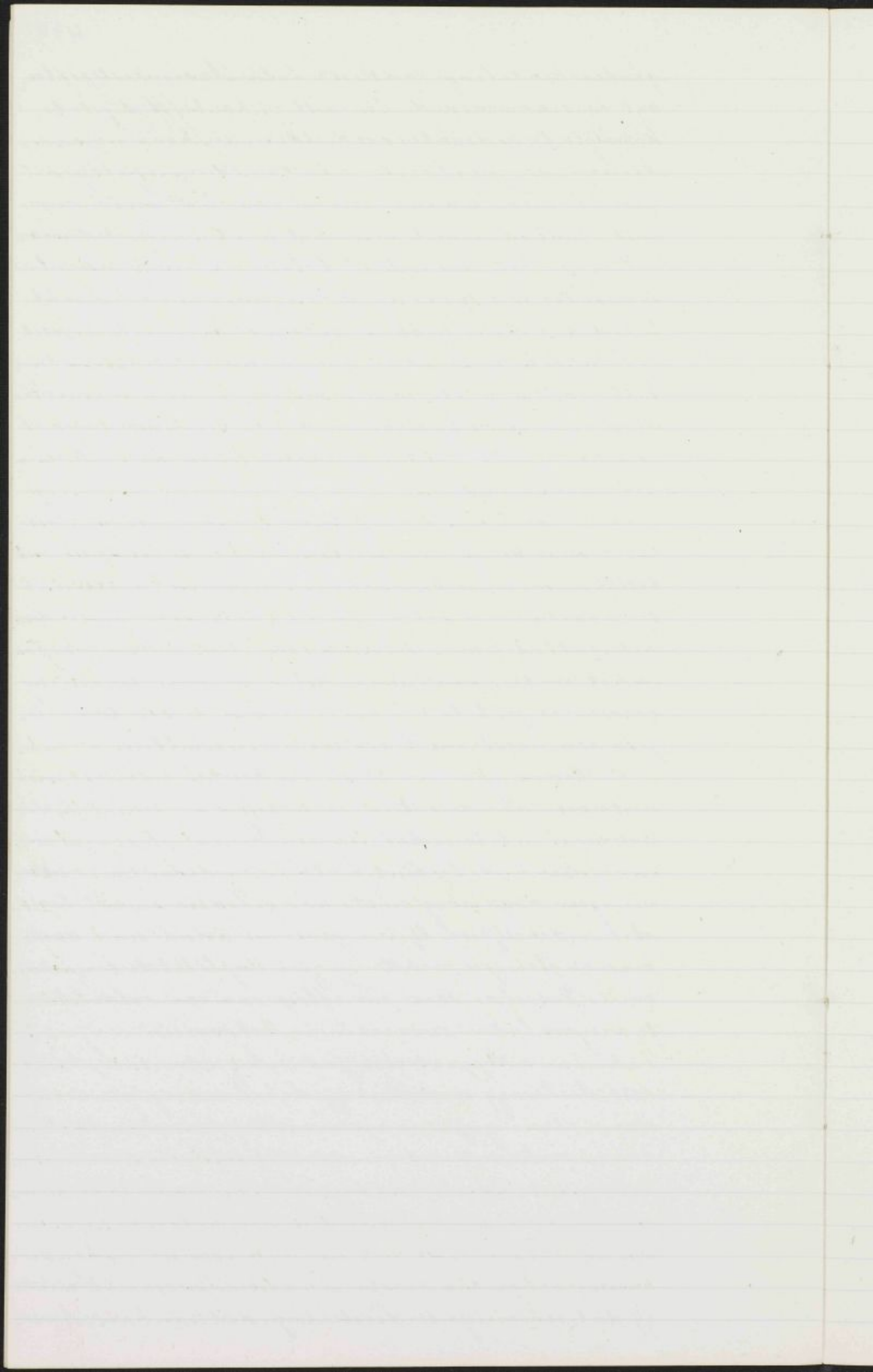
gemene bedeeeling van de R. Cath. Armmeeesters; ter-
wijl hij verder mededeelde dat zij, hoe behoeftig ook,
dikwijls twee dochters ophiielden, die konden gaan
dienen. Daarenboven moest de Commissie zich
zooveel mogelijk onthouden van het geven van
niete bedeeeling, wat meer het werk der Ambesturen was.

Volgens het Rapport over October, November, en December
1824, werd voor sommigen huishuur of landpacht
betaald, en aan zieken en zwakken, rijst, brood, goet,
of linnen uitgedeeld. En over Januari, Februari, en Maart
1825, hadden ziekte in vele huisgezinnen, en zwakte
door overdomme bij anderen, aan de Commissie nog al
zorg veroorzaakt, want de geraagde hulp was veelvul-
dig en dringend.

Op 25 April 1825 schreef de Heer van Hooff, uit Brus-
sel, eenen brief aan de Commissie, de mededeeling
behelzende eener beschikking van H. K. H., d. d. 6 April
1825, waarbij, met het oog op de schade dezen winter door
het water geleden, f 200. - à f 500. - beschikbaar gesteld
„wordt om te verwerken op het Domein”, en waarin hij
verder verzocht te mogen vernemen, hoe de Commis-
sies van Soest en Baarn daarover dachten.

De Commissie van Soest drukte, op 4 Mei 1825, in een
antwoord aan den Heer van Hooff, hare erkentelijkheid
uit voor de belangstelling der Prinses, zelfs op zoo ver-
re afstand. Daar Soest echter, door de laatste overstroo-
mingen, nagenoeg niets had geleden, en het her-
stellen der dijken, bij den gewonen arbeid, ruim werk
verschaffen zou, achtte zij zich verplicht te verzoeken,
om de bedoelde som, na afloop van den veldarbeid,
te mogen laten verwerken in het Domein.

In haar Rapport over Juli, Augustus, en September
1825, deelde zij mede dat zij, behalve den gewonen onder-
stand, twee gezinnen, van welke de woning des
eener verbrand was, en die des anderen door onder-
dom grootendeels was ingestort, met geld had bijge-
staan. Door die hulp, en door gecollecteerde gelden,
was de verbrande woning mede opgebouwd, en kon de
andere behoorlijk hersteld worden. En verder beriepte
zij dat een meisje te Soesterberg, dat van hare geboorte

af door ouders en nabestaanden voor stom gekou-
den was, aan den Heelmeester de Kruyff, bij de be-
handeling van een accident aan haren arm, ge-
bleken was niet volstrekt stom te zijn, alhoewel
zeer belemmerd in de spraak; aan dit meisje werd
nu priaat-onderwijs gegeven door den Onderwijzer alhier.

Bij schrijven van den Heer van Hoeff, uit Bragel,
d. d. 17 October 1825, werd aan de Commissie medege-
deeld, dat H. K. H., boren hetgeen Zij reeds voor Soest
en Baarn deed, eene jaarlijksche som van $\text{ƒ}300.-$ had
bestemd, om als reserve-fonds te dienen, welke gelden
door hem zouden worden belegd in de Spaarbank der
Maatschappij: „Tot Nut van't Algemeen,” te 's Graven-
hage. Die gelden zouden dan, jaarlijks vermeerderd
met de rente en de nieuwe bijdrage, zimmers zoo
lang H. K. H. zou goedvinden het reserve-fonds met
 $\text{ƒ}300.-$ te vermeerderen), wanneer het gebruik
daarvan in eenige jaren niet gerorderd werd, aan-
groeien tot zoodanig kapitaal, dat de Commissie
in het vervolg in staat zouden zijn, om, in buiten-
gewone gevallen, aanzienlijke hulp te bieden.

In haar Rapport over October, November, en December
1825, sprak de Commissie hare erkentelijkheid uit, voor
de beschikkingen van H. K. H., haar medegedeeld in
de boren genoemde misfire van den Heer van Hoeff,
en in die van 3 December, l. l., ten geliede van $\text{ƒ}450.-$,
waarvan $\text{ƒ}300.-$ bestemd was voor extra-werk, en $\text{ƒ}150.-$
voor den Heelmeester. De Commissie was somtijds ge-
noodzaakt boren haar vermogen hulp te verleen, en
zooals aan gezinnen van welke de man overleed; of
bij langdurige ziekte van den broedermann; of aan
bijaarde weduwen, buiten staat om iets te verdi-
nen; in zulke gevallen hield zij eene tijdelijke uitke-
ring, van 1 à 2 gulden 6 weeks, voor zeer veelmatig. Onder
de hulp welke zij verleende, tot het herstellen van verval-
lene hutten, aan werk loon, aan landbouw, tot aankoop
van gereedschap, aan kleeding, en aan dekens, behoorde
ook wat zij deed voor Willem Natter, miens woning ver-
brandde, terwijl allen op het veld waren, zoodat hun
niets overbleef dan de kleeren aan het lijf. Zij deed voor

dat gezin eene collectie, met den uitslag dat eene geheel nieuwe woning kon gebouwd worden, en de bewoners van kleeren en gereedschappen voorzien. De Heer Kluppel, van Amsterdam, schonk daarvoor $\text{f} 100.-$, onder beding dat de woning, bij zijne van obligatie, aan de Commissie moest verbonden blijven. Zij achtte zich verplicht in deze bijzonderheden te treden, om, dat H. K. H. met alles wilde bekend zijn. In een schrijven van 31 Januari 1826 zeide de Heer van Hooff, dat H. K. H. de handelwijze der Commissie, met betrekking tot de afgebrande woning, goedkeurde, en uit de bijdrage van den Heer Kluppel, met welgerallen het vertrouwen opmerkte dat zij genoot.

In het Rapport over Januari, Februari, en Maart 1826, werd gezegd dat onderstand verleend was, daar, waar hoofden van gezinnen ziek waren, als mede aan bejaarde en zwakke personen. Ook werd daarin melding gemaakt van een behoeftig meisje, dat van kataract zou moeten gelicht worden, wat niet door den Heelmeester der Commissie, maar door den Heer Mensert, te Amsterdam, zou moeten geschieden. Zij wilde trachten dit op de minst kostbare wijze te doen plaats hebben. En eindelijk berichtte zij, dat zij de lijst harer behoeftigen had herzien, ten einde hierdoor tot eenige bezuiniging te komen, waar, in zij dan ook eenigermate geslaagd was; zij achtte het echter van groot belang om in geral van ziekte, en bij bevallingen, onderstand te mogen geven aan allen die zich aanmeldden.

Op 6 Mei, d. a. v., schreef de Heer van Hooff, dat het laatste Rapport door H. K. H. volkomen goedgekeurd was, en dat Zij het grootste belang stelde in het welgelukken der operatie door den Heer Mensert. De goede uitslag moest niet door te groote zuinigheid in de vraag, schaal gesteld worden, daarom machtigde Zij de Commissie, om, wanneer de kosten te hoog mochten loopen voor het gerrone fonds, het ontbrekende te nemen van het bespaarde der $\text{f} 300.-$ voorarbid, van het vorige jaar.

Blijkens het Rapport over April, Mei, en Juni 1826, had men dekenen en linnen geschenken aan 19 zieken, was

Willem van Maaren, te Soesterberg, tot herstel van zijn ingerallen huis, met $\text{f} 25.-$ ondersteund, en was aan Willem Natter, tot wederopbouw zijner verbrande woning, $\text{f} 105.-$ geschonken, waarin echter begrepen was de $\text{f} 100.-$ van den Heer Kluppel. Verder had zij uitgedeeld, eenige goederen en leensmiddelen, een spinnewiel, onderstand in geld of kleeren, aan 39 personen of gezinnen, meestal in ziekte.

Op 24 juli 1826 schreef de Commissie aan den Heer van Stoeff, dat het getal der in ziekte en behoefte ondersteunden, 54 bedroeg; en op 21 September, d.a.r., zond de Heer van Steyn aan denzelfden, de geguete, de rekeningen, voor de ontrangene gelden ten behoere van Willem van Maaren; en voor de op 14 September, d.a.r., ontrangene $\text{f} 50.-$ voor Johannes van't Klooster, ten einde dat gezin, onder opzicht der Commissie, van leensmiddelen te voorzien.

In haar Rapport over juli, Augustus, en September, van datzelfde jaar, deelde zij mede, dat overleden was Jan Westerbeek, vader van 4 kinderen, en dat de uitgaven voor waken, verpleging, wijn, gort, en andere behoeften, zoo aanzienlijk waren geweest, dat zij dit alles, met de vastgestelde som, niet zou kunnen bestrijden.

Op 9 November 1826, meldde de Commissie aan den Heer van Stoeff, dat in den avond van woensdag 8 November, het huis van Hendrik Erers, weduwnaar, hoefsmid van beroep, in de nabijheid van Sliddelrijk, met woonhuis, werkplaats, schuur, enz., geheel was afgebrand; dat de woning verzekerd was voor $\text{f} 800.-$, doch dat de man nu, bij het naderen van den winter, van alles, ook van kleeding, was beroofd, en hulp verdiende. Zij achtte zich verplicht hem te verzoeken, om dit ongeluk ten kennis van H. H. K. K. H. H. te brengen, en daarbij te melden, dat er, om den drang der omstandigheden, op dien zelfden dag een collectie in de Gemeente zou gehouden worden.

Op 12 December, d.a.r., beantwoordde de Heer van Stoeff, uit 's Gravenhage, dezen brief, en schreef dat hij in de vorige week, te Bauspel, het bericht van het afbranden der woning van Hendrik Erers ontrangen had, en daervan mededeeling gedaan had aan den Prins en de Prinses;

dat degen elk f50.- beschikbaar gesteld hadden, om bij de collecte te roegen, welke gelders hij hoopte, in het einde van deze, of het begin der volgende maand, te soestdijk aan de Commissie ter hand te stellen. Overigens was zij gemachtigd om aan Erers kleeding, of andere noodwendigheden, uit te reiken. Op 13 Januari 1827 volgde echter het bericht, dat hij naar Brussel moest, endus niet naar Soestdijk kon komen. Hij zond eenen brief van f100.-, in de hoop dat die som, met de opbrengst der collecte, en de aspirantie-penningen, voldoende zoude zijn. Deze bijdrage zou wellicht nog kunnen verhoogd worden, als er behoefte was, en de man aan bereiding verdiende.

Volgens het Rapport over Januari, Februari, en Maart 1827, was de afgelopen winter voor de Commissie dikwijls zeer moeilijk geweest, door het groot aantal oude, gebrekkige, en behoeftige personen, waarbij kwamen strenge vorst en sneeuw, zoodat alle buitenwerk stilstond, de aardappelen verroten, en er gebrek aan brandstof ontstond; daarbij kwamen ziekten, en allerlei ontberingen.

Ook het einde van datzelfde jaar was niet veel beter. Reeds in het Rapport over October, November, en December was gezegd, dat aanzienlijke uitgaven waren gevergd door ziekten, n.l. voor onderstand, landpacht, veevoeder, enz., het welk alles nog voortduurde, gelijk ook bleek uit het Rapport over Januari, Februari, en Maart 1828, waarin verklaard werd, dat de behoefte in sommige gezinnen zeer groot was, en dat de Commissie, hiertoe aangezocht, doowte trachten velelei moeilijkheden uit den weg te ruimen, zelve tot belangrijke uitgaven had moeten komen.

In het Rapport over April, Mei, en Juni 1828, werd bericht, dat Hijmen de Ruig, door den Heer Mensert, met het beste gevolg van het Kataract geopereerd was; en dat dezelfde nader zou mededeelen, hoe er zou moeten gehandeld worden met het dochtentje van Woudenberg.

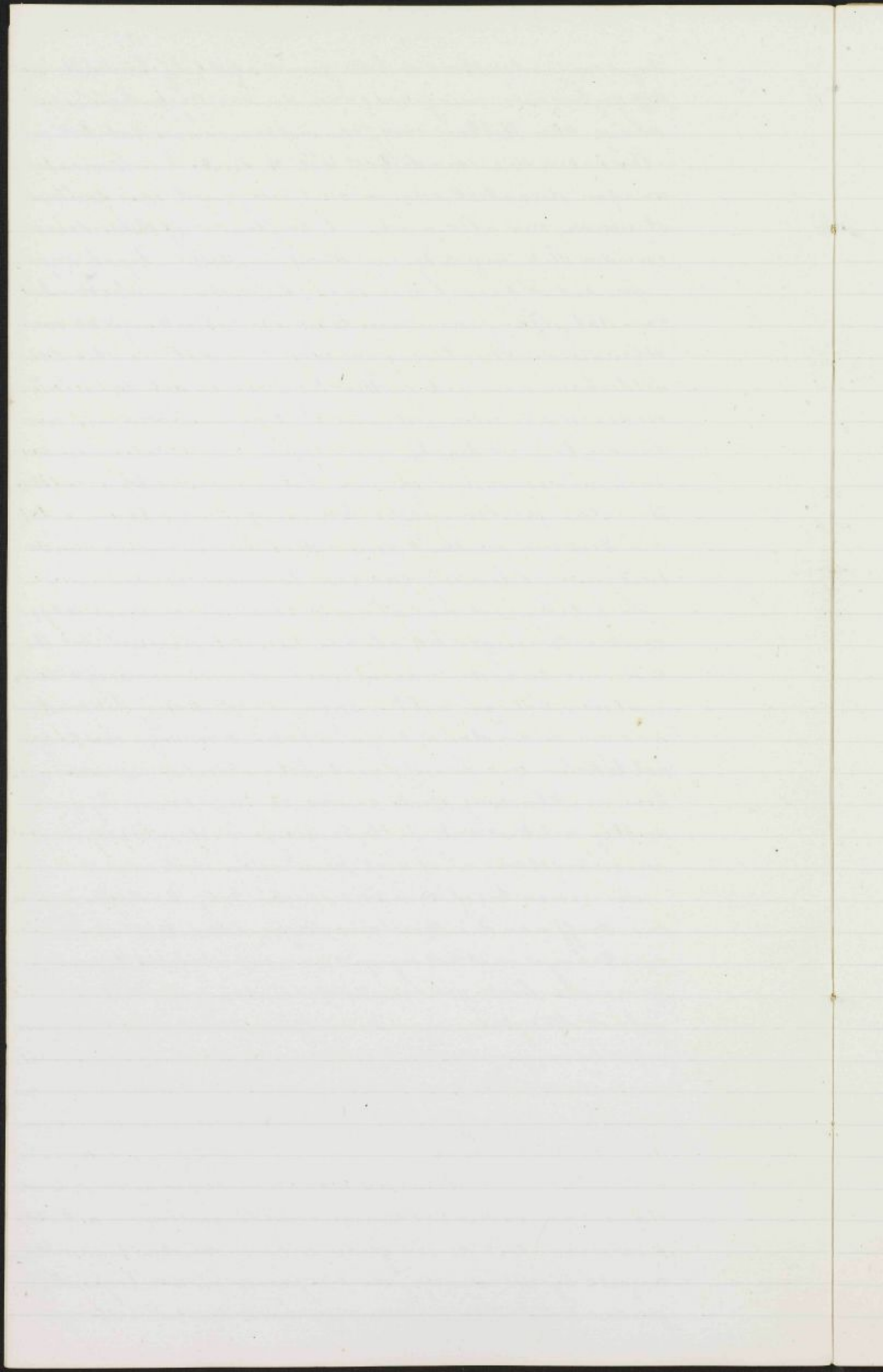
Op 9 September 1828 schreef de Commissie aan de Prinses over het huisgezin van Cornelis Bosboom, wiens vrouw vroeger minne geweest was bij St. R. St., en die nu bij

Deze om onderstand had geraagd. Zij berichtte dat dit gezin, door misgebruik van de aardappelen, eene schade kon hebben van $\text{fl} 30.-$ à $\text{fl} 35.-$, maar dat het ook alleen om die schade zich tot H. K. H. had kunnen wenden, daar het overigens in het genot was der ondersteuning van alle andere behoeftigen; zij stelde daarom voor dat H. K. H. zich bij deze schadeloosstelling bepalen zou.

In het Rapport over Juli, Augustus, en September, van datzelfde jaar, werd bericht, dat het gezicht van Stijmen de Ruijthans zoo wel was, dat men trachtte wilde hem aan het spitten te zetten in het Domein. En verder werd medegedeeld, dat men dokter van der Pant gebruikt had bij de verlossing van eene verlamde daghuinders-vrouw, ofschoon dat gezin niet bij aante tot de bedeele der Commissie behoorde; zij verzocht om aan den Heer van der Pant, voor dit moeilijke geval, eene buitgewone belooning van $\text{fl} 25.-$ te mogen toekennen.

In het Rapport over Januari, Februari, en Maart 1829, sprak de Commissie het als hare overtuiging uit, dat H. K. H., uit de poster van uitgaven die noodzakelijk waren geworden, wel zou hebben opgemerkt, dat zij buiten staat was om onderstand te geven tot het bouwen van huizen, het betalen van landpacht, het uitdeelen van aardappelen, van kleding, of iets anders van dien aard. Zij zou het nuttig achten dat de behoeftigen wisten, welk soort van onderstand al of niet kon worden verleend.

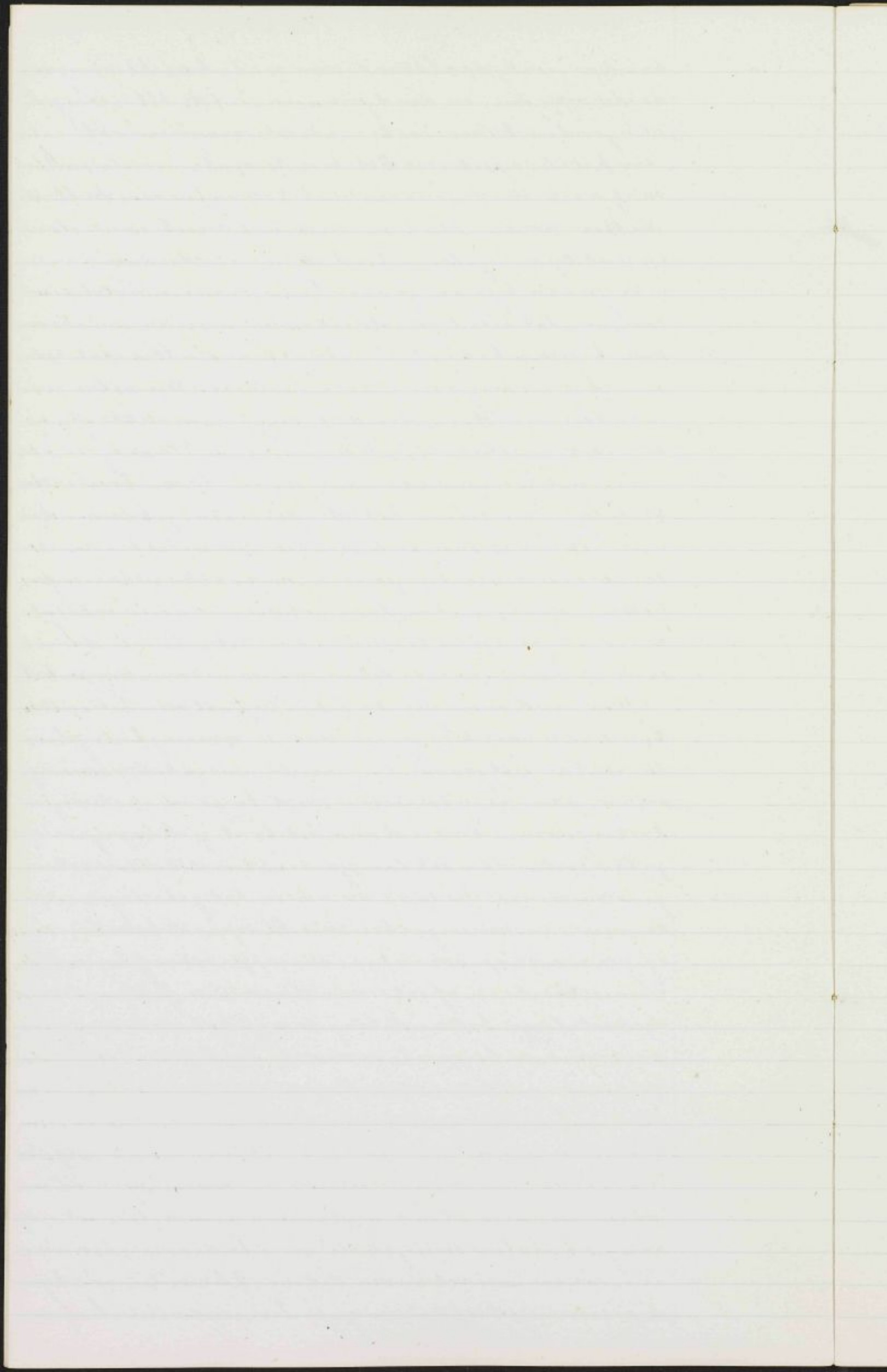
In eenen brief van 20 December 1829, berichtte de Heer van Hooff aan den Heer van Steyn, dat L. K. H. de Prins van Oranje, met het oog op den nood der behoeftigen in de Gemeente Soest gedurende dien strengen winter, hem gelast had aan dezen te melden, dat L. K. H. $\text{fl} 500.-$ beschikbaar zou stellen, om daarvoor brandstoffen en levensmiddelen te doen uitdeelen, en bepaaldelijk den Heer van Steyn met deze uitdeeling belastte, als die in zijne dubbele betrekking van Burgemeester en Lid der Commissie van Weldadigheid, beter dan iemand anders in staat was om de weldadige bedoelingen van L. K. H. te beorderen. Zich de eer geven de hem daartoe te machtigen, verzocht hij om eene opgave der personen die begunstigd zouden worden, en van de wijze van onderstand die zou

worden gevolgd; als mede om eenig bericht aangaande de wijze hoe, en den tijd wanneer, de bedoelde gelden zouden behooren te worden overgemaakt.

In het Rapport over October, November, en December 1829 werd medegedeeld, dat het gezin van Willem Katter woning, kleeding, en dekfel, door brand verloor, en dat bij die gelegenheid de man, de vrouw, en een meisje van 6 jaren, zware brandwonden hadden ontvangen; dat allen aanstonds naar eene andere woning waren overgebracht, en voorzien van alles wat tot genezing en verzorging dienen kon. Men wilde reeds ook alle onkosten, voor dat gezin gemaakt of nog te maken, voldoen, het helpen aan kleeding en huisraad, en het overschot, (H. K. H. had f 300.- beschikbaar gesteld), voor zover het strekken kon, gebruiken tot wederopbouw van de hut. Het kwam echter aan de Commissie voor dat gezinnen, aan welke zulke ongelukken overkwamen, daaruit geen aanmerkelijk voordeel moesten trekken. Van het gebruik der ontvangene f 300.-, zou men later eene verantwoording aanbieden.

Stad de Commissie, in haar Rapport over het eerste kwartaal van 1829 gezegd, dat de ervaring haar geleerd had dat de uitgaven, die geregeld noodzakelijk waren geworden, haar niet toelieten voort te gaan met dezen buitengewonen onderstand, het laat zich begrijpen dat zulke posten dan ook langzamerhand uit hare rekeningen verdwenen. In 1817 was er in het geheel geen sprake meer van woningen bouwen, landpacht betalen, ree of gereedschap schenken, aardappelen of borenkleen uitdeelen, of iets van dien aard. Gebleven was, de kosteloze behandeling van zieken en kraamvrouwen, met de luiersmand voor de laatsten; het lager onderwijs, met de uitdeeling van hemden, kousen, en klompjes, in December, aan hare kinderen op de openbare Scholen, waarmede zij voortging ook na 1857; het onderwijs op de Handwerk scholen voor meisjes, met eene uitdeeling van kleedingstukken aan dezen; het uitgeven aan jongens en meisjes die gingen dienen; het uitdeelen, ook in December, van dekens of hemden aan bejaarde personen en hoofden van gezinnen; eene uitdeeling van

brood of goet aan bejaarde lieden, of hoofden van groote gezinnen, van 1 Januari tot ult^e Juni van elk jaar; en in sommige ziekte gevallen, eene ondersteuning in geld gedurende eenige weken, al het andere liet men over aan de particuliere liefdadigheid. Voorer ik mij herinner, is er in al dien tijd maar driemaal van dien weg afgevoerd.

De eerste maal was in 1055, naar aanleiding van den waterloed in Gelderland, en de doorbraak van den Rijn dijk bij De Grobbe. Alle harten waren diep getroffen met de ongelukkigen, die op eens van huis en goet beroofd werden, zoodat ook wij, op voorstel van den Voorzitter, ons mandaat vergaten en een flink pak lakens, hemden, en kousen, ter beschikking stelden van de Watersnood-Commissie.

De tweede maal was in de vergadering van 31 October 1072, toen de Heer 's Jacob, waarnemend Voorzitter, (de Heer Steenhoff was, met kennioverin, afwezig, en er was eene vacature), eene mispère ter tafel bracht van den Onder-Intendant van het Paleis Soestdijk, den Heer A. G. Thorpe, d. d. 29 October 1072, inhoudende het bevel van L. K. H. Prins Hendrik, om aan de weduwe Martinus Tenroover, uit de kas der Commissie, wettelijks fl. 50.- uit te keeren, beginnende met 1 November, d. a. v.

Wekte het schrijven van den Heer A. G. Thorpe aan de Commissie, waarvan hierboven gesproken is, reeds vermoedens op, want deze bekleedde ten paluize sluit, eene ondergeschikte betrekking, de inmenging van denzelfden in het derde geval, maakte de zaak volkomen verklaarbaar; ik zal in het verhaal daarvan zeer kort zijn. Op 1 April 1072 was aan Jan Kooij, arbeider, wonende in het Deen, een tweeling geboren, zoon en dochter. De ouders gaven aan die kinderen de namen „Hendrik“ en „Amalia“. Later vroeg de vader daarvoor aan Prins Hendrik en Prinses Amalia een geschenk in geld. In de vergadering der Commissie van 31 October 1072, (de Heer Steenhoff was afwezig, en er was eene vacature), deelde de waarnemende Voorzitter mede, dat hem, bij schrijven van den Heer

